

REDACȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 ..
Pe 1 lună .. 2 ..K-ri de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
inașiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Legende politice.

În politică, ca și în poezie, se nasc un-ori legende, adecă credințe pornite mai mult din fantazie, decât din realitatea lucrurilor. Aceste legende prind rădăcină în straturile de jos ale poporului, se perpetuiază din tată în fiu și trebuie să-și facă cursul lor, până ce vremea cu experiențele ei le desminte.

În special Ungaria este un tărâm foarte prielnic pentru legende politice. Aici nu numai poporul contribuie la nașterea lor, ci însuș politicianul de profesie, omul presupus cu mintea întreagă și coaptă, este acela care samănă gogorițe, ațâță fantazia și leagă opinia publică în povești și visări.

Dar' nu despre legende unguerești voim să vorbim de data asta, nu despre îngrijitoarea lor manie de a născoci fel și fel de mijloace pentru a se amăgi pe sine și a amăgi poporul, căruia i-se vorbește de o viitoare mare împărăție unguerească. Ne vine în minte o legendă hrănită și astăzi încă de poporul nostru român, o legendă născută în vremuri de restriște, când în Munții apuseni sună tulnicul de anărare al lui Iancu, iar în văile Ardealului curgea sângele pentru libertate.

Pe acele grele vremuri vrăjmășia între neamurile acestei țeri era cel puțin așa de mare ca astăzi. Răniurile și ingenunchările reciproce nu mai încetau. Norocul biruinței trecea dela unii la alții, dar' nimeni nu se putea face stăpân pe situație, nici poporul răsvrătit, nici oastea lui Kossuth și nici împăratul. Și s'a chemat atunci o putere străină să facă ordine și au venit un potop de Ruși iubitori de țuică și de femei și prin numărul lor cel mare au înăbușit glasul fioros al armelor.

De atunci datează în poporul nostru o legendă, care, de altfel, era foarte firească să se nască, deoarece pentru fapta lor și pentru religia lor Rușii și-au cucerit încrederea țărănimii române.

Se crede anume că acei Ruși, cari la Sighișoara au făcut marele măcel în ungurime, acei urmași ai generalului Scariatin vor mai veni în momentele de grea cumpănă, pentru a sluji, ca și odinioară, pe împăratul, a pune capăt poftei de mărire ale stăpânirii ungare și a înlezni străduințele române. Și astăzi se mai gădesc bătrâni, cari privind cu multă neîncredere la sforțările tinerei generații, par'că așteaptă din moment în moment să vadă sulilele căzăcești prin pasurile Carpaților dinspre Bucovina și Moldova.

Ce așteptare zădarnică și câtă erezie în legenda aceasta! Ce grozave schimbări s'au făcut de atunci și la noi și la presupușii nostri salvatori din 1848!

Au venit pentru ei vremuri de grea încercare, când ceea ce făcuse ei odinioară pentru noi — vai, și făcuseră așa de puțin! — li s'a plătit cu vârf și îndesat: oastea română, cu marele ei căpitan Carol I a sal-

vat țara și oastea rusească de o catastrofă rușinoasă.

Au venit anii de continue răscoli țărănești, de atentate și asasinări, de războaie umilitoare în orient. Și după atâtea sleiri de forțe și revoluții de felurite chipuri, iată țara cea mai uriașă ca un rănit de moarte, care cere ajutorul de aproape.

Astăzi armata rusească departe de a se gândi la ocrotirea obijduitelor popoare din alte țări, se pune ea singură sub ocrotirea altora. S'a întâmplat ceace nu se putea presupune înainte cu câte-va decenii: s'a tipărit știrea într'unul din cele mai demne de credință ziare rusești, că dacă stările de astăzi nu vor lua sfârșit, Rusia va cere Germaniei și Austro-Ungariei ca să trimită armată pe pământul ei, ca să potolească pe răsvrătiți. În loc de a veni ei la noi, e vorba deci să mergem noi la dâșii, noi, nepoții lui Iancu și Balint și chiar aceia ai lui Bem, pentru a face liniște între cazaci.

Se poate deci o mai drastică desmintire a absurdei legende despre venirea Rușilor?...

A trebuit deci să treacă atâtea decenii pentruca una din cele mai naive povești politice să se distingă de toate și cel din urmă țaran român să se convingă, ca a fost victima unei credințe deșarte.

Întâmplarea poate servi și de învățătură pentru viitor: în politică legende și visările sunt o primejdie, căci îndepărtează tot deuna dela înțelegerea stării reale și a intereselor practice.

Alegerea din Arad și «Népszava». Organul social-democrat din Budapesta «Népszava» în vre-o trei numeri de-arândul ocupându-se cu alegerea din Arad, ne atacă pe noi Români, pentrucă nu ne-am dat voturile pe candidatul «democrat» dr. Fényes Samu. Nu voim să intrăm în polemie cu «Népszava», mai ales pentrucă cu regret trebuie să constatăm, că în afacerea aceasta este hotărât de reacredință.

Redactorul acestei foi li-a arătat într'o epistolă răstul atitudinii Românilor la alegerea din Arad, totuși, scrisoarea aceasta n-o publică și-și reînnoesc atacurile în alți doi numeri, continuând a pune fals teza: că noi n-am ales un opozant, (pe Fényes) ci pe un om de al guvernului (pe Müller.) Monopolizând apoi pe seama ei și alui Fényes democratismul, ne prezintă pe noi ca pe anti-democrați, cari ne știm da mâna cu șovinismii, când e vorba de a lua atitudine într'o chestie împotriva democratismului.

Insinuațiuni de felul acesteia, n-au nici o nevoie de a fi desmintite, sunt atât de absurde.

Regretăm însă că «Népszava» se pretează și la asemenea absurdități, pentru a-i da satisfacție lui Fényes, de care așa se pare că se lasă influențată în afacerea aceasta, și care, nu știm e social-democrat ori vâzsonyist, precum pe moment nu știm dacă chiar «Népszava» nu a devenit organul lui Vâzsonyi-Fényes, judecând după zelul cum îi susține.

Noi rămânem însă și pe mai departe convinși, că chiar și ideea democratică am servit-o mai bine, procedând așa cum am procedat, încredințându-ne unui om pe care-l cunoaștem și nu unui om, care cea mai bună recomandare ce ne-a putut aduce, a fost cea dela Vâzsonyi, despre care am ști arăta ce păreri aveam chiar «Népszava», nu mai mult decât înainte cu jumătate de an.

Satele noastre.

(*) În numărul din urmă »Revista Românească« dela Iași publică din pana dlui C. Stere, profesor universitar, *impresii dela Săliște*. L'a surprins ceace a văzut acolo.

Cu drept cuvânt.

Avem adică noi Români din statul ungar sate și mai mari și mai bogate de cât Săliștea, dar populație mai harnică, mai frumoasă și mai sănătoasă nu avem! Cu drept cuvânt dl Stere îi zice *mărgăritarul Ardealului*.

Banca locală de acolo dispune de un milion și jumătate *depuneri*, agoniseala Săliștenilor; din profit dă *jumătate* pentru *binefaceri*, pe lângă că are un *fond* (ce crește mereu) *de binefacere* de peste 50.000, iar *fondul spitalului public* are peste 20.000.

Școalele Săliștei (cu 10 învățători) sunt adevărate palate; copiii umblă toți la școală. În sat sunt 130 familii de meseriași; are societăți: a meseriașilor, de lectură, economică (grădină), de înfrumșetare a satului, de cântări, de înmormântare; și-a făcut cuptor de uscat poamele, tovarășie de va-

Toate acestea le-au făcut niște Români, cari nu au pământ de arat nici cât au 2 până 3 țerani mai cu stare din Șiria ori Pecica (comitatul Aradului).

Niște Români, cari însă din vremuri îndepărtate s'au distins ca luptători naționali. La 1774 s'au sculat cu parul și au luat la goană oștirea adusă de Sași asupra lor pentru a-i sili să subscrie contractul ce-i făcea robi ai Sașilor, iar familia Comșa se poate mândri că deja la 1570 dase din sinul ei un primar, pe Coman Comșa, care luptă pentru interesele satului împotriva Sașilor. Tot așa familiile Roman, Cristea și altele... Cu un cuvânt: Săliștenii au un trecut glorios, strămoși de cari se pot mândri...

Dar nici strănepoții nu se lasă mai pe jos.

În viața politică națională își ia pe dea întregul parte. La mărețele conferențe naționale dintre 1890—1894 ei au dat contingentul cel mai mare. În delegația cu Memorandumul, apoi la procesul Memorandumului, Săliștenii au fost în frunte. La alegerile dietale dela 1905 și 1906 nu s'a găsit în *cerul Săliștei Român*, care să voteze cu străin, ci toți au dat votul lor doctorului Nicolae Comșa.

Și toți din sat, cărturari și țărani, trăiesc ca frați.

Bunul lor simț și hărnicia lor este o po-doabă și bogăție națională... Ei fac comerț prin tot Ardealul și unde își deschide prăvălie un Săliștean, d'acolo Jidovul e silit să plece. Sunt antreprenori de păduri, arendași de moșii fără pereche. Și lucrează toți, bătrâni și tineri, bogați și săraci. Tatăl lui dr. N. Comșa (fostul deputat), deși om cu stare și bătrân, are 83 ani, se duce cât e

vara, la câmp și pădure, călare, căci picioarele »nu-l prea slujesc«. Petru Bucur Comșa, negustor bogat, și-a dat feciorul la comerț, în loc de a-l face te miri ce »domn«. Dar ce comerciant este Ionel Comșa? Nu-i găsim pereche decât cel mult în România, unde comerciantul milionar Marinescu-Bragadiru, după ce fiul său a isprăvit gimnaziul l-a dat în Belgia, să învețe comerț. Așa și Ionel Comșa, e tinăr cu 8 clase, cu studii înalte comerciale din Viena... A stat însă doi ani la tejghea, într'o mare prăvălie săsească din Sibiu, după ce fusese pe la școli înalte în străinătate. Numai după acestea tatăl său l-a adus în propria prăvălie.

Cine s'ar încumeta să tăgăduiască cuminența unor astfel de Selișteni? Cine nu știe că în alte părți puținii negustori, pe cari îi avem, vor cu ori ce preț, chiar ruinându-se pe sine, să facă din fiii lor — domni, avocați, profesori ori doctori, par'că titlul de »doctor« te-ar face domn, iar nu învățătura și bogăția!

Și cine s'ar încumeta să tragă la îndoială că mult ar propăși neamul românesc dacă cel puțin în satele mai frumoase s'ar găsi câte un negustor ca Ionel Comșa dela Seliște... Iar în Seliște vărul său Nicolae Comșa e tot așa de tinăr și cult comerciant...

Se înțelege că în astfel de sat e numai viață românească. Meseriași ori comercianți străini nu se pot încuibă, iar puținii slujbași de stat (dela judecătorie și postă) trebuie să se dea după păr... Numai tabla dela marginea satului e unguerească.

Așa ar putea să fie toate satele noastre. Numai carte să învețe Românii.

Bine informați. »Gazeta Transilvaniei« în Nrul 161 continuând a trage concluzii fatale din chestia alegerii din Arad, scrie undeva:

»La alegerea din Arad de azi săptămâna s'au bătut între ei doi, kossuthiști, colțatul Barabás (?) cu independistul Müller...«

... și dai nainte, informați în chipul acesta nu se poate mai temeinic cu articole chilometrice, cari bun e Dumnezeu, de se vor sfârși colo pela Crăciun.

Dar altfel cum și-ar împlini »Gazeta« rolul ei de »opozantă« bine înțeles, nu atât a guvernului cât a celor ce, combat guvernul și mai au calitatea de a fi și Români!

Deputatul Vasile Goldiș între alegători. Deputatul Radnei, dl Vasile Goldiș, a petrecut ziua de ieri, Duminecă între alegătorii săi din comunele Căpruța, Dumbrăvița, Groși. Deputatul a fost primit cu multă însuflețire de alegătorii săi, cu cari s'a întreținut în fiecare comună mai multe ciasuri.

Logică unguerească. Foile unguerești din America — după cum spune »Românul« scriu cu înverșunare contra Românilor de acolo, de oarece la sfințirea petrii fundamentale a bisericii n'au invitat societățile unguerești, ci sub steaguri naționale ș'au sărbătorit numai singuri aceasta zi măreață pentru ei.

Ungurii vreau că Românii din Transilvania emigrați în America să folosească numai steaguri unguerești.

Iar, pentru-ce n'au fost invitați și ei la sfințire ne-o spune însuși »Românul«:

n'am voit să vedem bătăi unguerești cum au ei la toate ocaziunile, când sunt adunați într'un loc, cum făcură și la Sorăin unde au fost sparte capetele la 20 de Unguri sub steag național«.

Răspuns lămurit.

Analfabeții. »Budapesti Hirlap« într'un articol din urmă se ocupă cu analfabeții din patria noastră. Arată cât de mare este numărul celor ce nu știu scrie și ceti. Face un proiect de lege, care dacă ar fi pus în practică, s'ar putea ușor reduce numărul analfabeților. În proiectul acesta între altele spune, că cel ce nu știe ceti și scrie să nu poată ezercită nici un drept politic.

Va să zică să ne întoarcem iarăși la iobăgie.

Reprezentanță comunală disolvată. Am amintit în numărul trecut, că reprezentanța comunală slovacă din Bresova a negat subscrierea socoților comunale deoarece au fost făcute în limba maghiară. Aveau dreptul să protesteze.

Vine însă guvernul cel mai constituțional, cel mai drept și cel mai liberal și face dreptate. Disolvă reprezentanța comunală. Adevărat act de dreptate.

Din România.

M. Sa regele a binevoit să acorde medalia jubilară tuturor expozanților din țară și străini.

Moartea d-nei Irena N. Ghica. Vineri la oarele 9.30 a încetat din viață la Florești, d-na Irena N. Ghica, fiica mai mare a d-nei și dlui Gh. Gr. Cantacuzino, președinte al conziliului, și soție a dlui N. Ghica, deputat fost secretar al ministrului de externe.

Asupra ultimelor momente ale distinsei defuncte au avut următoarele:

Cu toate că alaltăeri se observase oarecare îmbunătățire — temperatura scăzuse aproape de cea normală — eri medicii au observat o întorsătură nefavorabilă în mersul boalei. Temperatura s'a ridicat din nou, și, cu toate îngrijirile cele mai devotate, d-na Irena N. Ghica a încetat din viață.

Imediat s'a ridicat drapelul negru la castelul din Florești și la »Leagănul sf. Ecaterina« dela șosea, a cărui întemeară se datorește defuncției.

Pretutindeni, vestea aceasta tristă a fost primită cu mâhnire, căci d-na Ghica se bucură de cele mai mari simpatii.

Familia Gh. Gr. Cantacuzino și d. N. Ghica primesc neconținut telegrame de condolență, din țară și străinătate.

Revista l'Europe Orientale publică știrea că la 15 August se va întruni la Sofia primul congres studentesc la care vor lua parte delegați studentești din următoarele state; Croația, Sârbia, Bulgaria și România.

E vorba ca la toamnă să se țină în capitală un congres al podgorenilor și al angroștilor de vinuri. Chestiunile ce se vor discuta în acest congres, sunt două: întâi reducerea taxelor asupra vinului, și al doilea întocmirea unui proiect de lege contra falsificatorilor de vinuri.

Duminecă fiind ziua onomastică a A. S. R. principesa Maria, consiliul de ministrii a trimis la castelul Pelișor o călduroasă telegramă de felicitare.

Lăcustele cari își făcuseră apariția în delta Dunării, au fost distruse complet.

Comercianții din Brăila, în număr de peste 100, au trimis o petiție direcțiunii generale a telegrafelor și poștelor, cerând instalarea unui fir telefonic special între Brăila și Sulina.

Săptămâna trecută a început pe piața Romană, la intersecțiunea bulevardului Colței cu strada Romană, lucrările pentru ridicarea monumentului lui Lascar Catargiu.

Inaugurarea monumentului se va face la toamnă, probabil după deschiderea corpurilor legiuitoare.

Știri dela expoziție.

În zilele trecute au vizitat expoziția mai multe grupuri compacte formate din lucrători și lucrătoare ale Regiei Monopolurilor statului.

În total au fost 346 persoane. Ceeace e de o mare importanță e faptul că directorul Regiei Monopolurilor statului e primul care a pus toată activitatea sa în senzul ca lucrătorii să viziteze toată expoziția se înțelege că reducerea taxei de intrare a fost foarte însemnată.

E de dorit ca toate persoanele cari au sub mână lor lucrători numeroși să-i adune în grup spre a vizita expoziția căci reducerea taxei e cât se poate de mare.

Deputați naționali la expoziție. Cetim într'un ziar de dincolo: O știre particulară din Budapesta anunță că toți deputații naționaliști români, slovaci și sârbi vor veni în corpore în București spre finele lunii August ca să viziteze Expoziția.

Este probabil că li-se vor atașa și numeroși deputați români, boemi și germani din Reichsrathul vienez.

Mercurea viitoare se va face inaugurarea Labirintului.

La inaugurare sunt invitați toți funcționarii comisariatului și toți domni ziarști. Publicul nu va fi admis în ziua aceasta.

Inaugurarea oficială a secțiunii turcești s'a fixat de către comisariatul general la 6 August apropiat. La inaugurare au fost invitate toate notabilitățile din Dobrogea.

Cetim în »Unirea« din Blaj:

Excursia aranjată de noi pentru vizitarea expoziției române, pleacă din Blaj, Duminecă noaptea la 19 August n. c., întâlnirea va fi la Brașov. Plecarea din Brașov Luni dimineața în 20 c.

Taxa de călătorie e 35 cor. pentru care excursioniștii, primesc bilet de clasa III dela Predeal—București și înapoi, cuartir și cost pe 3 zile, vizitarea gratuită a expoziției și arenelor romane.

Insinuări se primesc până la 15 August n., trimițând taxa.

Situația în Rusia.

Isbucnirea grevei generale, cea mai puternică armă modernă a mișcărilor revoluționare, după telegramele sosite din Petersburg e deja fapt împlinit. În urma acesteia capitala Rusiei și atotputernicul ei domnitor ajunge în o stare foarte critică, căci nimeni nu e profetul, care se poată spune, că oare armata concentrată în capitală rămâne-va credincioasă mai marelui ei, sau în timp de nevoi alăturase-va greviștilor.

HACKENDRE arhitect, cu diplomă și măestru zidar.

Cancelarie specială: Arad, strada Kápolna nr. 4.

Și e foarte caracteristic în această luptă dintre întunec și lumină, că țarul în loc să învețe din trecut ceva folositor și mântuitor pentru poporul său nutrește tot mai tare convingerea, că numai așa va putea duce lupta cu biruință pentru restabilirea păcii, dacă nu va face nici o concesie. El e în presupunerea, că a dat mai mult decât trebuie și de aici nemulțumirea, de aici nerecunoștința. Țarul e din cale afară îndurerat, zgomotul revoluțiunii îl înspăimântă și plânge mult și rele presimțiri are. Cu toate acestea el se străduiește să-și redobândească liniștea și buna dispoziție.

Până acum sunt în grevă peste șase sute de mii de muncitori numai în Petersburg. Comunicațiunea pe căile ferate în multe părți a încetat. Muncitorii din Setroveck au rupt șinele trenurilor. S'a înscenat bătăie între ei și poliție și sfârșitul a fost că au omorât șase jandarmi.

După informațiile ce le primește ziarul »Tribuna« se crede, că e aproape timpul, când întreaga miliție se va alătura către poporul rescalat.

Armata maritimă încă simpatizează cu revoluționarii.

Revoluționarii au pus mâna până acum pe șapte fortărețe: În Kronstadt e război civil în toată puterea cuvântului.

Incerările de împăciuire ale lui Stolypin sunt zadarnice el n'a putut să ajungă la conțelegere cu politicianii de frunte deoarece acestia cer garanță deplină dela casa domnitoare, despre libertatea deplină a presei și despre eliberarea din pușcărie a celor pedepsiți pentru acțiune politică. Țarul însă nu se învoiește.

Din lupta dintre domnitor și masa poporului, sfârșitul nu poate fi decât prăbușirea întunecului și răsărirea razelor bine-lui mântuitor.

Din străinătate.

Berlin, 21 Iulie. Se telegrafiază din Petersburg că din cauza desordinelor ce se produc în porturile mării Baltice, domnește la la Peterhof o mare consternație.

Se zice că țarul vrea să plece cât mai curând dela Peterhof la Zarskoje-Selo.

Cuarterul Vasilie Ostrov, situat pe o insulă lungă a Nevei, a fost distrus de insurgenți.

D'alungul cheiului sunt postate mari detașamente de infanterie și artilerie.

E temere de sosirea vaselor de război răzvrătite.

Situația la Petersburg e disperată.

Se zice că Peterhoful e înconjurat de răzvrățiți cari au așezat tunuri asupra orașului și a castelului.

Se zvonește că țarul și familia lui au fugit.

Zvonul după care Poarta ar fi autorizat pe Metropoliții Greci din Grebena și Monastir să se înapoieze la scaunele lor, a fost desmințit în mod oficial,

Se știe că acești doi Mitropoliți au pa-

tronat formarea bandelor grecești cari comit asasinat contra Românilor din Macedonia.

După o telegramă din Londra, chestiunea bandelor grecești din Macedonia au fost adusă eri, din nou, în fața Camerei Comunelor.

Ministrul afacerilor streine al Angliei, dl Grey, a declarat că situațiunea în Macedonia este gravă din cauza bandelor grecești, astfel că reformele financiare introduse în Macedonia, amenință să fie zădărnice.

După o telegramă din Monastir tribunalul extraordinar a condamnat pe asasinul dlui Gica, directorul școalelor românești dela Vlaho-Clisura, la 15 ani închisoare și pe complicitii sei la 5 ani.

Ziarul »Politische Correspondenz« află că conflictul dintre patriarhatul ecumenic și aromâni s'a înăsprit din cauza procedării prelaților greci în Macedonia.

În cercurile românești se zvonește că între aromâni câștigă din ce în ce mai mult teren ideea despărțirii complete de patriarhat în caz când pretențiunile aromânilor nu vor fi satisfăcute.

O nouă operă a lui Tolstoi. Tolstoi a sfârșit o nouă operă intitulată »Umanul Divin«. Eroii acestui nou roman sunt revoluționarii ruși din anii 1880-1890 aparținând partidelor socialiştilor democrați și revoluționarilor agrari, precum și diferitelor secte religioase, atât de numeroase în Rusia.

Se telegrafează din Roma:

Marele ziar de aici »Viitorul Italiei« publică un articol despre conflictul greco-român, demonstrând că România are dreptate.

Numitul organ spune că în Macedonia Români sunt mai numeroși decât Grecii și în acest conflict Grecia are totul de pierdut.

În ședința de Joi a Camerei comunelor ministrul de externe al Angliei, Grey, a spus că situația în Macedonia este gravă din cauza bandelor grecești și bulgărești. Reformele financiare introduse în Macedonia amenință a se zădărnici.

Din Basarabia.

Tânărul partid național român din Chișinău (Basarabia) a hotărât înființarea unui institut tipografic în localitate, în care să se tipărească cărți școlare, și toate cărțile bisericești în românește și cu caractere latine.

Conștiința națională!

De Isidor Ieșan.

Un individ, o familie, o societate, un popor a avut atâta existență cât fundamentele ce-i erau impuse de împrejurările de existență sa individuală mai ales, cât rostul ce trebuia să joace în familie în societate, în mijlocul națiunii chiar, au fost clar și strict precizate în judecata sa, în felul de a se conduce pe sine în viața sa.

La Romani organizația politică, juridică și administrativă era așa de puternică și atât de bine organizată, încât Românul nu numai că nu avea voie de a vorbi în public o limbă străină, ci nu-și permitea nici în casa sa proprie să vorbească în altă limbă. Așa era pe timpul regilor

și în timpul Republicei, adică într'un interval de timp de aproape opt sute de ani, epoca cea mai frumoasă, în care s'a dezvoltat spiritul roman și instituțiile sale; în care și-au cucerit popoarele străine; în care s'a cimentat amestecul atâtor națiuni, cari toate au adoptat limba latină ca limba de salon și de familie. Adevărat este, că *tabinismul*, și cu deosebire Grecii își făceau intrarea lor în cetatea română, chiar înainte de cucerirea Greciei, prin comerț și prin cultură; dar lucrul s'a întâmplat de tot altfel. Romanii au știut să naționalizeze pe toți străinii. Și ce credem noi, că ei erau număroși? De fel! O mână de oameni și nimic mai mult, dar acei oameni aveau o tărie de voință, aveau un ideal, o energie, aveau o puternică conștiință de sine, o puternică *conștiință națională*, care a fost de natură să civilizeze sute de mii de ființe, de oarde barbare din centrul Asiei. Așa că putem, cu tot dreptul susținea, că astăzi cultura, civilizațiunea europeană și cea americană, ba mai mult întreaga civilizație se datorește numai Romanilor. Dreptul roman este astăzi tot așa de cuprinzător și de estensiv precum este religiunea creștină; de aceea a fost adoptat de toate popoarele.

Dreptul roman privește pe om, și fixează regulile de purtare pentru ori ce persoană, căreia îi place să trăiască în cutare sau cutare țară, »*fiu ca mine, dacă vrei să trăiești la un loc cu mine*«. Aceasta este esența dreptului roman.

Noi Românii, cari suntem plântați aicea de aproape 2000 de ani, posedăm și limba și obiceiurile romane. Și în mijlocul nostru s'au încuibat multe și multe popoare străine, antagoniste, toate deosebite de rasa noastră; avem încă același drept, se zicem aceleași cuvinte față de fiecare străin, față de fiecare *venetic* ce se așează în mijlocul nostru, »*fiu ca mine dacă vrei să trăiești la un loc cu mine pe pământul meu în mijlocul poporului meu*«, și să nu-l lăsăm, ca să ne zugrume el, ca să ne exploateze, ca să crească peste capul nostru, ca să ne înădușească și să ne răpească viața.

Poporul roman a fost un popor cuceritor. În timpul când conștiința națională a fost vie în el, el a putut exista, a putut duce până în adâncurile orientului numele său, faima și gloria sa. Însă tocmai acuminate de cercuri, de diferite națiuni, de diferite culte, de datini, uzuri și obiceiuri, de averi de spirit străin și chiar antagonist, străin de firea poporului roman; mai ales din secolul al III-lea după Hristos încoace dela începutul invaziunilor barbare¹⁾ au fost putem zice cauza, că conștiința de unitate și de superioritate a căzut mereu, că idealul său a tot perit, și cu peirea lui, s'a furișat pe nesimțite în corpul cel atât de puternic, atât de robust, un venin aspru contagios, ce descompune repede un organism viețuitor »*cosmopolitismul*«; un venin ce a nimicit pretutindeni pe acolo pe unde a sosit el, inspirația unității naționale, puterea conștiinței de sine, trănicia etnică, în scurt zis, toată *conștiința națională*. Roma devenise acuma un oraș *inter-național*, un oraș al tuturor și nu al *Romanilor*. Un adevăr prea învederat, ce-l aflăm mai ales astăzi constatat pretutindene acolo unde cosmopolitismul introdus de străinism au fost primit, cultivat și adus în floare. Căci numai *străinismul* cu care a venit Roma neconținut în contact prin cuceririle sale extraordinare, toleranța sa prea mare față de străini, adoptarea obiceiurilor, a deprinderilor străine, dar mai ales adoptarea și cultivarea *cultelor religioase* ale diferitelor popoare cucerite, a făcut, ca această conștiință să se întunece, se decadă și cu decadența ei să decadă și puterea de expansiune cea atât de puternică de odinioară, care a făcut, ca din un popor firm viguros, puternic, nobil, și plin de caractere mari, din un popor de eroi ce a fost odată, se nu mai existe nimic, ci doară numai amintirea lui.

(Va urma.)

¹⁾ Vezi Geschichte des romanischen Volkes de N. Iorga 1901 Gotha fom. I. etc.

INSTRUMENTE NECESARE LA ORICE ECONOMIE.

o o o o „Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoi. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de ploavă, mănato cu mâna ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

FABRICA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOTUL HÓDMEZŐ-VÁSARHELY.

NOUTĂȚI.

ARAD, 6 August 1906.

— **Intâlnirea domnitorilor.** Din Frankfurt se vestește, că regele Eduard al Angliei va avea întâlnire în 15 August cu regele Germaniei, în Kronberg, unde va fi oaspele prințului Carol Friderich.

— **Liturgie românească în Carlsbad.** La St. proroc Ilie s'a celebrat liturgie românească în biserica rusească din Carlsbad. Preotul rusesc, Nicolau Ryschkow a dat anume voe părintelui archimandrit Stanrofor Ghideon, G. Balmoș pristolul sf. mănăstiri din Suceava să liturgisească românește; iar răspunsurile la ectenie le-a dat corul rusesc tot românește.

Biserica s'a fost umplut de români. Dela noi au fost prezenți: Il. Sa dl D. I. Gall, d-na Ranta-Buticescu, d na și d-șoara Raț, d-na Laurențiu Papp, d-na Filip. Preoții: P. C. Sa Myron Calinescu, archimandrit de scaun din Cernăuți, archim. Gh. G. Balmoș din Suceava, protosincol R. Ciorogar din Arad, protopopul Marin Popoviciu din Bocșamontană, părintele Păușan Vasiova și părintele preot militar Cioban. După serviciul divin și-au făcut toți reverință la casa preotului Ryschkow unde li-s'au servit după obicei rusesc ciai. — Astăzi a sosit la Carlsbad și P. S. Episcop N. Popea. Multă lume românească.

— **Hymen.** D-șoara Aurora Balta, fiica preotului Ioan Balta din Beregsău, s'a fidanțat cu dl dr. Cornel David, medic în Orăștie. Felicitările noastre sincere!

— **Despărțământul VIII Deva al »Asociațiunii« la Biscaria.** Adunarea generală a despărțământului VIII Deva se va țineă Duminecă la 12 August st. n. în comuna Biscaria cu următorul program: 1. Primirea oaspeților la gara Simeria (Piski) la 12 August st. n. la orele 6 și jum. dim. 2. Primirea comitetului despărțământului în comuna Biscaria. 3. Serviciul divin la orele 8 a. m. 4. La orele 9 a. m. ședința adunării generale în biserica din localitate. 5. După terminarea ședinței prelegere cu skioptikonul. 6. Vizitarea expoziției de manufacturi țerenești. 7. Masă comună.

I. P. TOUSSAINT :

Mântuește-ți sufletul.

Tradusă în românește de Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blaj.

Faptul îmbucurător, că s'a introdus și la noi, la Români așa numitele »Missiuni pentru popor«, sau deprinderi sufletești pentru clasa mizeră și cu deosebire pentru poporul țaran, unde de un timp încoaci par'că prind rădăcini idei contrare vieții de creștin, — zic, acest fapt a fost întâmpinat cu aprecieri dintre cele mai favorabile. S'a accentuat despre ele — chiar și în coloanele acestui ziar — că sunt acele acte, cari nu înving lumea cu puterea armelor de oțel pe câmpul său — geros de luptă, nu udă pământul cu sângele, ce înroșește ci-l udă cu lacrimile penitenților. Arhieriei nostri, fără deosebire de confesiune, au aprobat introducerea lor la noi, ca a unor acte, cari au menirea să regenereze viața morală-religioasă a poporului. Insuși metropolitul dela Sibiu a îndemnat preoțimea sa, ca să le introducă. Pușinii însă, care studiaseră chestiunea în mod temeinic, nu puteau să ajungă în toate părțile, unde se încercară cei cari ascultă mai bine de glasul conștiinței lor și al Arhieriei lor, să îndeplinească cu credincioșii aceste acte de pietate. Nu e mirare deci, că în multe locuri nu s'a obținut rezultatul la care cugetau înainte. Și apoi neobținerea rezultatului dorit din motivul, pe care nu-l vedem bine, a avut ca urmare răcirea, încâtva, a zelului. Și astfel ca multe alte lucruri

Oaspeții sunt rugați a se îngriji înșiși deale mâncării, deoarece în comună nu se află ospătie acomodată.

NB. Oaspeții pot să sosească atât de cătră Orăștie, cât și de cătră Hațeg, Hunedoara și Deva cu trenurile de dimineața și se pot reîntoarce cu trenurile de seara. *Comitetul arangiator.*

— **Turneu artistic.** Dl Z. Bărsan a dat Duminecă o serată teatrală în Deva.

— **La arme.** Rezerviștii, cari au fost eliberați în Maiu, în urma unei ordinațiuni a ministrului comun sunt chemați de nou la arme pe ziua de August.

— **Petițiile** pentru primire la institutul teologic-pedagogic român ortodox pe anul școlar 1906 7, au să fie înainte la adresa conzistorului gr.-or. român din Arad până în 1/14 August.

† **Dr. Sebastian P. Radu.** În 29 Iulie st. n. a avut loc în M.-Uioara înmormântarea protopopului unit Dr. *Sebastian Radu*, în etate de 54 ani, abia după 8 ani de conducerea districtului protopopesic gr.-cat. dl Murăș-Uioara. Districtul perde pe conducătorul înțelept; Românii în general pe bărbatul lucrător și fără multe pretenții și mai pe sus nu doritor de fală deșartă, și pe Românul înflăcărat; familia pe părintele iubitor și iubit, care a fost spriginul alor 5 fii minoreni. La dorința defunctului a servit un singur preot. M. On. Ștefan Roșian prof. de teologie în Blaj, care a ținut și cuvântul funebru. Străinii respective cei dela Salinele Uioarei, au dat și ei onoarea cuvenită fostului lor conlocuitor prin ceea ce s'au prezentat în corpore, și musica lor a cântat unele cântări funebrele, dela biserica până în cimitir, în decursul, când convoiul înaintă trist. Ar fi multe de scris despre vrednicul român Dr. S. Radu, dar dacă totuși nu scriu e ca să împlinesc o dorință a sa: să nu se facă multă vorbă, și multă pompă cu moartea sa. Odihnește în pace suflet blând. *Un preot.*

— **Foc pe mare.** În sinul Mexico, în apropiere de țărmurii Texasei se vede foc puternic. Apa conține mult petroliu. Nime însă nu știe cum s'a iscat focul. În timp de noapte toată marea e luminată în mari depărtări.

— **Coleră.** În Madrid s'au ivit multe semne de coleră, cei îmbolnăviți au murit. Cercetările bacteriologice sunt în curs.

— **Tifus.** În orașul nostru, sunt câte-va casuri de tifus. De aceasta boală zace și fiul d-lui adv. Petru Trușia, George student în drept, căruia îi dorim deplină însănătoșare.

bune la noi era să rămână lucru început, dar ne-terminat. Motivul a fost, că ne lipsia un anumit îndreptar, ne lipsia mai mult, ne lipsiau predicile acomodate pentru astfel de misiuni. Atunci clericii seminarului din Blaj s'au hotărât să umple acest gol, prin edarea în românește predicilor atât de instructive ale părintelui *I. P. Toussaint*, preot misionar în Șvițera, Italia, și Germania. Cuvântul trup s'a făcut, și la sfârșitul lunii trecute (Iunie) pun la dispoziția clerului românesc o carte, a cărei însemnătate — anticipez — noi încă nu suntem în stare s'o apreciem în de ajuns.

Idei înalte, sublime într'o limbă ușoară, curgătoare, și insuflată de o deosebită dragoste, cecece în oratorie peste tot, și în special în oratoria biserică e o notă esențială, prin ce atragi atențiunea ascultătorilor spre învățăturile propuse. E dragostea față de obiectul tratat, ce se vede din temeinicia, cu cari sunt tratate; și dragostea față de ascultători, care se vede cât să poate de bine din modul espunerii. Căci din toate cuvintele oratorului, — fie acelea, că-i muștră pentru vre-un păcat, fie că-i îndeamnă prin ele la o viață curată, fie, că demustră vre-un adevăr de credință — sunt însoțite de dragostea părințească, ce trebuie să-l orneze pe un părinte sufletesc; de convingerea internă, care dă viață celor rostite de pe amvon. Cu toate că aceste predici sunt lucrate pentru un popor mai înaintat în cultură, pentru un popor străin de ținuturile noastre, și astfel am crede, că nu e bătuit de aceleași rele ca și al nostru, ori cel puțin nu în așa măsură, cu toate acestea, zic, ele sunt foarte potrivite și pentru poporul nostru.

Din tot volumul de aproape 600 pag., autorul I. P. T. apare ca om practic. Mânecând, nu din

— **Școlastice.** Primim următoarele știri: Redacțiune! Ca răspuns la multele întrebări publică în proximal număr următoarele darul scris pe baza metodei sunetelor vii procură cu 40 fil. es. iar Instrucțiunea metoica cu 80 fileri, dela tipografia »Diecesană« în Arad Battyányi u. 2 sz. *Tabelele de cetire* după acel metod se capătă numai la subscrișul cu 5 cor. garnitura plus 72 fileri porto. Tot la Arad se capătă și *Cursul practic de limba maghiară* cu 60 fileri es. Acesta este unicul curs care cuprinde și elemente din Aritmetică, Geografie, Istorie și Constituție. *Comloșul-mare*, 21 Iulie 1906. Cu stimă: *I. Vuia.*

— **Banchet scump.** Baronul Rio Branco, ministrul estern al Braziliei a dat în onoarea lui Elishu Root ministrul de miliție a statelor unite, un banchet ce-a constat patru sute de mii de coroane.

— **Răsbunare.** Din Cetinye se vestește, că în apropierea Sievica o bandă de Turci a omorât mai mulți învățăcei. Părintele unui învățacel a trecut pe hotare turcești, unde s'a întâlnit cu medicul militar, turcul Peraue și pe acesta l'a omorât, în âst mod răsbunându-se pentru moartea fiului său.

— **Caniculă.** În capitală căldurile de trei zile sunt tropicale. Pe străzi nu-i nici o viață. Căldura e de 37 de grade.

— **Omul enigmă.** În a sa »Filozofie longevității« dl Jean Finot a scris istoria auto-matelor dela androidul lui Albert-cel-Mare până la jucătorul în șach al baronului Kempelen. Nici unul din aceste ființe artificiale n'a egalat în sa pe »Omul-enigmă«, construit de Friedrich Irel. expus în momentul acesta la cercul Busch în Berlin. Acest personaj, zice »Le Revue«, marea revistă franceză, umblă, pedalează ca cel mai deprins biciclist și-și scrie numele pe o tablă neagră cu îndemnarea unui caligrafist.

El are o înălțime de 1 m. 85 cm., trage 90 de klgr. la cântar și se alcătuește din 365 de bucăți mecanice. El are picioarele de pământ copt (terro cotta) pulpele de oțel și de lemn, brațele de oțel și de bronz.

În interiorul corpului său funcționează șapte motori, acționați unii prin niște rezorturi de metal, alții prin electricitatea furnizată prin 14 acumulatori. Unul din motori împinge piciorul drept înainte și corpul să pleacă spre stânga. Un rezort pune apoi în contact pe ceialalți motori cari intră în acțiune cu o rigoroasă precizie și-și distribuiesc forțele între celelalte mădulare ale automatului încât echilibrul totdeauna este menținut. În același fel se realizează prin mijloace și mai complicate mișcările celelalte ale omului-enigmă, când îl pune să scrie, să fumeze, să joace cărți

sferile cele mai înalte, ci dela viața de toate zilele, pe care o redă în colorile cele mai vii, ne duce până la stările cele mai emoționante. Că fie din s. Scriptură, fie din ss. Părinți — nu sunt multe; unde sunt aduse însă sunt potrivite, și cât îți face impresia, că nu puteau să fie de acolo.

Acestea sunt tot atâtea note, cari caracterizează cartea de care ne ocupăm.

Și acum, ca să amintesc ceva și despre genul predicilor, acela cu excepția alor câteva predici — e moral.

Și celea dogmatice însă sunt tratate cu atâta temeinicie, ca și cele de cuprins moral.

Drept dovadă despre valoarea acestor predici, ne poate servi și aceea, că în scurt timp a ajuns mai multe edițiuni. Eu d. e. cunosc în nemțește ediția a IV-a și cred că și societatea »Inocențiu M. Clain« de aceasta s'a folosit la traducere.

Traducerea e vrednică de originalul german. Din toată cartea se vede nuzința traducătorilor, de a reda predicile cât se poate de fidel, și într'o limbă cât se poate de poporală. În multe locuri această nuzință pare a trece uneori chiar în esces. S'a dovedit soc. »In. M. Clain«, ca o societate a cărei membrii cunosc limba poporului nostru, și cunosc limba noastră literară, a cărei direcție e să fie cât se poate de poporală. S'a dovedit soc. »Inoc. M. Clain« ca prima societate a tinerimei studioase, prima între societățile clericilor, a cărei membrii știu să se manifeste ca bărbați, cari vor ști purtă steagul luptei, cari știu și vreau să muncească.

Chiar de aceea în nuzința sa nobilă de a eda în românește autori celebri, această societate trebuie să o sprijinim, trebuie să-i apreciem după

de operă al automatizmului însă, se vede că te manopera surprinzătoare pe care omul o face cu bicicleta sa; nici un din finele sport anevoios nu-i ascunsă acestei minunate.

— **Cel cu jumătate de picior.** În Paris s'a întâmplat că piciorul de lemn al unui cerșitor, ce avea numai jumătate de picior, i-s'a acățat în grătarul unui canal. Cerșitorul voia să-și scoată piciorul, dar' în prea marea lui năzuință, piciorul de lemn i-s'a rupt în două. Nenorocitul om a căzut la pământ, pe când spre mai marea sa mirare, mulțimea ce-l încunjura, băgă de seamă că iaca au eșit o grămadă de bani de aur și argint din piciorul rupt al cerșitorului. Cerșitorul își folosise adecă piciorul de lemn, gol pe dinlăuntru, ca picșă de bani. Când a băgat și el de seamă că ce s'a întâmplat, s'a sculat iute, și-a adunat banii, a luat o trăsură și a plecat acasă...

— **Petrecerea din M. Uioara.** Petrecerea anunțată pe 29 Iulie st. n. în Murăș-Uioara s'a ținut. A reușit foarte bine. Atât succesul material cât și cel moral cu deosebire a fost bun. Ba pot zice, că succesul moral a fost dintre cele mai frumoase. Un public ales, a știut să se impună conlocuitorilor unguri, cari ostentativ își aleseră ziua și locul pentru un concert la hotelul *Erarial*, care a fost luat pe ziua de 29/VII de Români. Din cauza aceasta nici noi n'am putut fi niți de hotelier după cerință, cum se cuvine; și nu se pot servi deodată două feluri de pești. Altcum și străinii, de cari amintesc mai sus n'au dat scandal, ei și-au avut numai curtea hotelului. Petrecerea noastră — repet — a succes cât se poate de bine. Dovadă e și aceea, că abia la 5 ore dim. s'a împrăștiat publicul la ale sale. Meritul acestui succes revine în partea sa cea mai mare vrednicului comitet aranjator în frunte cu candidatul de prof. dl *Traian German*, care a știut să întocmească toate pentru bunareușită. Venitul netto e al bisericii unite din Turdașul român. *Participantul.*

— **Cu balonul la polul nordic.** La același punct al insulelor Spitzberga, de unde înainte cu nouă ani au plecat îndrăsnetul *Andrée* și demnii lui soți: *Strindberg* și *Fraenkel* într'un balon primitiv spre a explora polul nordic, în același loc acum vântul arctic flutură flamura cu stelele a statelor unite americane. Aici își pregătește savantul *Wellman* balonul său cu cârmă pentru călătoria arctică și monstrul aerian va putea în curând pleca la drumul său primejdios și necunoscut.

Dacă citim descrierea amănunțită a acestei întreprinderi romantice, am putea crede că avem

vrednicie munca obositoare. Lucrările de până acum ale acestei societăți ne dau chezașia, că se va lega și să publice în românește. *«Pregătirea la moarte»* de S. Alfonso de Liguori, *«Tragedia Calvarului»*, de francezul H. Bollo, etc. sunt tot odată și un apel, un îndemn către preoțimea noastră, ca să o sprijinească.

Suntem de altă parte convinși, că această societate nu are în vedere câștigul material deoarece cu prețuri minimale, cum e și al cărții acesteia — 4 cor. 50 bani — nu poate avea un câștig material, mai ales, că și execuția tipografică a cerut să fie fină etc. Ea vrea să pună în mâna clerului românesc opuri valoroase, vreau să scoată multe opuri străine din casele preoțimei noastre, vreau să ne dea opere bune într'o limbă românească bună.

Acestea sunt tot atâtea motive, cari cer recunoștința noastră, și acestea sunt motivele, cari m'au înduplecat ca după puțină să apreciez cartea acum edată de societatea *«Inocențiu M. Clein»* a teologilor din Blaj, și c'o cale să mă estind și asupra activității de mai înainte a acestei societăți.

V. L. P.

în mână un roman a lui Jules Verne. Însă luând în considerare planul făcut cu multă chibzuință, prelucrat amănunțit în cele mai mici detaluri și pentru orice eventualități, avem impresia ca și când ar fi vorba de cel mai elementar și simplu lucru, ca și când toate s'ar înțelege de sine; sfârșitul tragic a lui *Andrée* ne arată însă, ce riscată e o astfel de întreprindere și lupta cu puterea elementară a naturii e pe viață și pe moarte. Nici *Icarus* din mitologia greacă nu ar fi putut fi mai îndrăsnit, razele soarelui arctic nu i-ar fi topit ceara, care legă penele ariperlor lui.

Balonul lui *Wellman* e construit cu cea mai mare acuratețe și temeinicie, luând în vedere cele mai diverse eventualități. Până când baloanele cu cârmă de până acum au fost astfel construite, ca să poată parcurge cu mare iuțeală distanțe mai mici, până atunci balonul *«America»* a lui *Wellman* va avea o iuțeală mijlocie, va putea însă parcurge distanțe mari. Balonul va avea, cu aranjamentul și mașinăriile de pe el, o greutate de patru tone, dar puterea levatoare va fi cu mult mai mare decât greutatea balonului: balonul va putea suporta greutatea a celor cinci călători, va duce o mare cantitate de proviant și o mulțime de instrumente științifice și mașinării de tot felul, trebuincioase în decursul călătoriei. Dar balonul va putea purta chiar încă pe de cinci ori atâta cât trag acestea toate. Nacela construită din lemn și oțel are o lungime de 17 metri și o lățime de 3 metri; tocmai la mijlocul nacellei va fi construită o cabină împletită din nuiele de salcie, care va avea o înălțime de 2 și o lungime de 4 metri. Aceasta va servi de dormitor, bucătărie și magazin, — deodată.

Motorul dela partea dinainte a balonului are o putere de 55 de cai și rezortul (aripile motorului) se va întoarce de 280 de ori pe minută; motorul din partea dinapoi va face 350 de întorsături pe minută și va fi pus în mișcare de un motor de o putere de 25 cai. Cantitatea de benzină va fi suficientă pentru o distanță de 2900 kilometrii, deși drumul până la polul nordic nu e mai mare de 1200 kilometrii.

Dintre cei 5 călători, cari iau parte la expediție, trei vor fi totdeauna ocupați: unul la cârmă balonului, altul la motoare, iar al treilea la barca mică spânzurată sub nacelă. Acesta din urmă va avea misiunea de a ține balonul încontinuu într'o înălțime de 150 metri deasupra mării, căci balonul nu-i permis a se ridica mai sus de 200 metri. După planul călătoriei fiecare dintre participanți nu va putea dormi zilnic mai mult de 4—5 ore. Insoțitorii lui *Wellman* sunt: maiorul *Hersey*, ca reprezentantul guvernului Statelor-Unite și societății geografice din Washington; *G. Hervieu*, aeronat francez, *Smith*, specialist în manipularea telegrafului fără sârmă și *Colardeau*, francez, care va manipula motoarele.

Maiorul *Hersey* și *Smith* au plecat deja la începutul lunii Iulie împreună cu 15 lucrători din Norvegia spre Spitzberga pe *«Frithjof»*, vestitul vapor a lui *Nansen*. Îndată ce au ajuns la țintă au început construirea stațiunii de expediție. Au zidit adică acolo case de locuit, magazii și o magazie lungă de 60 metri, înaltă de 24 și lată de 27 metri, pentru a umplea într'ansa balonul. Spre a umplea balonul *«Frithjof»* a mai dus cu sine 60 tone aschii de fier și 100 tone acid sulfuric. Lucrările acestea sunt conduse de inginerul *Liwentaal*, care stă în legătură cu marina engleză și care a primit din partea oficiului de amiralitate al Angliei concediu special spre acest scop. Vaporul *«Frithjof»* s'a întors la Tronzoe, de unde a transportat la stațiunea expediției balonul și membrii ceilalți ai expediției. Aceștia au sosit împreună cu doi mașiniști ai ai fabricii *Godard*, cari vor umplea balonul, în zilele trecute la fața locului.

Pe timpul când scriem acest articol, toți membrii expediției sunt la locul de plecare și lucrarea pentru terminarea balonului urmează cu multă asiduitate. Va mai trebui făcute câteva

probe și dacă vor reuși și acestea, atunci expediția se va începe în primele zile a lui August, fiind acest timp mai prielnic pentru plecarea expediției. În August adică e temperatura aproximativ tot zero, iar searele e tot deasupra orizontului. Acest timp va trebui la tot cazul folosit pentru plecare, căci deja cu 15 zile după acest termen expediția nu va putea uză de împrejurările acestea avantajoase, astfel că plecarea ar trebui amânată pe anul viitor.

Distanța dela Spitzberga la polul nordic e cam 1200 kilometrii; între împrejurări prielnice, având balonul o viteză medie de 20 kilometrii pe oră, acest drum va putea fi făcut tur și retur în 4—5 zile.

Wellmann speră a rămânea cu ajutorul telegrafului fără sârmă în legătură cu lumea și astfel el va da în cel mai scurt timp posibil lumii spre știre victoria științifică al stindardului Statelor-Unite.

La caz dacă s'ar ivi vânturi contrare, expediția nu se va reîntoarce la insulele Spitzberga, ci lăsându-se în voia vânturilor vor ancora sau pe câmpiile de zăpadă din Grönlanda, sau undeva în Siberia de nord. Iar dacă balonul ar suferi stricăciuni ireparabile, expediția se va reîntoarce pe două săni cu motor, având fiecare o forță de șase cai. Saniile cu motor sunt construite după modelul moto-cicletei; sunt, cu toată mașinăria, de o greutate de numai 100 kgr., așa că va fi posibil a le transporta și în mână acolo, unde ghiața nu va fi bună pentru lunecat cu săniile. Afară de aceasta stă la dispoziția expediției și o barcă ușoară din oțel, pentru a trece strâmtoari de mare, etc. Proviantul, care are o greutate de 400 kgr. va fi de ajuns pentru trei săptămâni și jumătate.

Wellmann și-a pregătit planul luând în vedere toate împrejurările, cari pot să îngreuneze expediția. El speră însă că va putea folosi forța vânturilor cât se poate de favorabil. E foarte verosimil că vânturile vor influența favorabil călătoria spre pol, dar vor fi contrare direcției de întoarcere, ceea ce va pricinui în cel mai rău caz o întârziere de 15 zile. Natural că balonul va putea, multumită construcției sale splendide și forței motoarelor, lupta cu succes și contra vânturilor nefavorabile; dacă însă puterea vântului ar deveni distrugătoare, *Wellman* are de gând să ancoreze pe uscat, pe câmpurile de zăpadă. Ancora are o greutate de 200 kilogr. și poate reține balonul și contra unui vânt de o iuțeală de 20 kilom.; pe lângă vânt mai tare și decât acesta poate totuși să modereze iuțeala balonului. Ancora nu se va înfinge în gheață, ci va aluneca numai pe ea, căci altfel vântul mai puternic ar putea produce în pânza balonului rupturi sau alte stricăciuni ireparabile.

Ridicarea sau coborârea balonului, care provine din estenziunea sau contracțiunea gazului din balon, va fi regulată automatice prin o funie, care va ține echilibrul. *Wellman* e de credință că *Andrée* a perit din cauză că pe suprafața balonului s'a adunat zăpadă multă, care apoi în înțelesul strict al cuvântului, a răsturnat balonul. *Wellman* se folosește spre a evita o cădere a balonului cauzată de zăpadă o funie de oțel, cu care netezește suprafața balonului și vasul de metal, în care e benzina și care se poate mută dela un loc la altul sub nacelă, astfel balonul stă mereu în echilibru.

— **Contra «Qidium»-ului** în loc de prav de sulfur, să presărim viile noastre cu hepar sulfuric. Influența e repede, sigură. Un kgr. cu îndrumări costă 64 fil. și se poate căpăta dela *Mayerfi Zoltán*, fabricant de material de stropire, în Kecskemét.

— **Corecții pe hârtie calitate foarte fină** 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor. se poate căpăta în Librăria lui *Ingusz J. și fiul Arad*.

— Atragem atențiunea cititorilor nostri asupra anunțului alui *Frankel Jakob* din Seghedin.

Iconostase noi, precum și renovări după specialitate **Schmidt János**, se execută cu cea mai mare conștiință și seriozitate la zidarul de biserică **Budapesta**

IX. Soroksári utca 40. Fondată la anul 1888.

PARTEA LITERARĂ.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

Concursuri pentru premii.
1906.

(Urmare).

Nu se cere o lucrare așa de dezvoltată ca aceea, de altfel, excelentă, a preotului I. Antonovici din Bârlad despre comuna Bogdana, care are 478+188, adică 666 de pagini de format mare, cu ilustrațiuni etc., dar nici atât de scurtă, cum e de exemplu monografia comunei Priboeni din Muscel de dl Rădulescu-Codin, care nu e decât de 55 de pagini mici.

Materia să fie de cel puțin 100 de pagini octav.

Chestiunile de tratat sunt cele din programul Ministerului de interne din 1903, cu următoarele deslușiri:

1) Istoricul comunei poate să nu fie făcut decât pentru secolul trecut. Dacă însă se leagă fapte istorice vechi ori legende de comuna descrisă, ele se vor relata exact și pe deplin.

2) Să se dea cea mai mare atenție chestiunilor economice și să se facă o socoteală foarte exactă de ceea-ce câștigă într'un an, din toate înțeleșurile și din toate prilejurile lor de venit, sau din toate ajutoarele ce primesc, vre-o 2—4 familii de țărani de diferite condițiuni, și de toate cheltuelile, pentru ca să se știe precis care este bugetul unei familii de țaran.

3) Intrebările, în număr de 13, privitoare la conștiința națională și la politică, dela sfârșitul programului din 1903, să nu se trateze în mod oficial convențional, ci să se relateze sincer și din observațiuni proprii adevărul, așa cum este, bun sau rău, căci relațiunile convenționale ne lasă tot în ignoranța totală de mai înainte.

4) Autorii să nu se mai întinză asupra chestiunilor de folklore, căci acestea intră într'ală ordine de idei.

5) Autorii să caute să precizeze cu cifre tot ce descriu, fiindcă numai așa va fi folositor materialul lor. Resursele țaranilor, prețul cât îi costă pământul luat dela arendași, când se ține samă de tot ce au de făcut, de plătit și de dat, greutatea vitelor de muncă care indică puterea lor, Hrana persoanelor — toate acestea și în genere tot ce se poate pune în cifre, să fie dat sub această formă.

6) Să se observe că în programul dela 1903 sunt părți cari nu se aplică ori cărei comune. De ex. la proprietatea funciară, chestiunile 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 sunt privitoare la moșneni sau răzeși: ele nu privesc deci comunele unde nu sunt răzeși sau moșneni.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 1 Septembrie 1907.

VIII. Premiul Statului Lazăr, de 5.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1909, prin secțiunea științifică, celei mai bune lucrări scrise în limba română despre.

Politica agrară a României și înrăurirea ce ea a avut asupra stării economice și sociale a populațiunii rurale. — (Deciz. 10 Martie 1904).

Politica agrară a României, începând dela 1800 până în zilele noastre.

Înrăurirea ce politica agrară de pe vremuri a avut asupra stării morale, sociale și economice a populațiunii rurale.

Autorul, împărțind lucrarea în mai multe epoce, va descrie pentru fiecare, nu numai legislațiunea agrară a fiecărei epoce, dar și reglementarea sa prin ordonanțe sau alte dispozițiuni administrative.

Se va cerceta întru cât unele legi agrare au contribuit la emigrarea populațiunii peste Dunăre și în alte părți.

Înrăurirea legislațiunii agrare asupra populațiunii rurale va fi întemeiată cât mai mult pe documente atât oficiale, cât și particulare.

Va fi bine venită o schițare a legislațiunii agrare a țărilor învecinate cu România.

Terminul prezentării manuscriptelor este până la 1 Septembrie 1908. (Va urma.)

Poșta Redacției.

Curs de moșit. Pentru detaluri să vă adresați la direcțiunea respectivă în Sibiu cu provocare la nrul 7215 pro 1906 al concursului publicat de vice-comite.

Poșta Administrației.

George Garoiu, paroch, Burjuc. Am primit 10 coroane abonament până la 1 Octomvrie 1906.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 5 August.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	7:34 — 7:35
Secară pe Octomvrie	7:63 — 7:64
Orz pe Octomvrie	6:17 — 6:18
Cucuruz pe Iulie	6:39 — 6:40
Cucuruz pe 1907	5:20 — 5:21
Grâu pe Aprilie 1907	6:42 — 6:43

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906	7:36 — 7:37
Secară pe Octomvrie	7:65 — 7:66
Ovăs pe Octomvrie	6:19 — 6:20
Cucuruz pe Iulie	6:43 — 6:44
Cucuruz pe 1907	5:23 — 5:24
Grâu pe Aprilie 1907	6:37 — 6:38

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. 112—113 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 119—120 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klgr. 122—123 fil.; mijlocii părechea 250—260 klgr. greutate 126—127 fil. Ușori până la 240 klgr. 116—118 fil.

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Atestat. Subscrisul prin aceasta atestez, că Mihail Blaskovits locuitor în Szabadka, măstru sgrav-pictor de biserici, a pictat și aurit biserica rom. cath. din Keszthely, care e un monument de artă, zidită la anul 1386 în stil gotic și restaurată la anul 1896. Ce privește pretenziunile sale de artă și stil, a ajuns la așa rezultat, încât comisiunea regnicolă pentru supraveghierea artelor, ca conducătoarea lucrărilor de renovare la susnumita biserică, și-a exprimat deplina ei mulțumire. Iar eminența Sa înaltul Metropolit-Primate ca fiul orașului și binefăcătorul bisericii constând deplina armonie în artă și pictură, m'au însărcinat să-l asigur pe dl Blaskovits Mihály despre recunoștința și înaltul patronagiu.

Dat Keszthely, 25 Ianuar 1897. Dr. Dunst Ferencz m. p. abate-paroch în Kesthely.

A V I S.

Aduc la cunoștință onoratului public că mi-am strămutat cancelăria în str. Karolina casa de sub nrul 8 (lângă posta mică).

Bani pe avere nemișcătoare mijlocesc foarte eftin și repede.

Szücs F. Vilmos.

Reprezentantul institutului de credit funciar, ca mijlocitor de împrumuturi.

Deschidere de cancelarie de

notar public.

Activitatea mea de notar public cu ziua de azi am început-o:

Cancelaria mea: strada Fábíán, în casa mea proprie de sub nrul 6, parter.

Ore oficioase: a. m. 1/29—12 ore.
d. p. 1/23—6 »

Substitutul meu:

Dr. Szabó István.

Arad, 24 Iunie 1906.

Dr. Múlek Lajos,
notar public regesc.

Cultivarea părului. Cea mai obveniendă cauză a căderii părului, după cum a dovedit-o cei mai renumiți medici, e însuși mătreața, cei ce sufer de acest morb

în timpul cel mai scurt devin pleșuvi, doare-ce mătreața silbește perii și uscă rădăcinile părului. Nenumărați medici experți din patrie și străinătate recomandă „spiritul de păr PETROLIN”, despre ce prin epistole de recunoștință se arată că după o folosire de câteva zile împiedecă căderea părului, și ori ce alt morb de cap si în mod avanta-

gios ajută la creșterea de nou a părului. La cumpărare să fiți cu băgare de samă la simbolul de mai sus. Ori ce alt spirt adus în circulație e numai o imitare și falsificare stricacioasă. Se capătă numai la pregătitorul: Drogeria și laboratorul de cosmetică Koráni și Wachsmann, Szabadka.

Magazin principal la farmacia Földes Kelemen. Se poate capătă și în prăvălia de toalete alui Hegedüs Gyula.

Stabiliment de hydrotheraphie:

Wällischhof

stațiunea de tren și postă Brunn-Maria-Enzersdorp, 30 min. departe de Viena.

Aranjament modern

(pe lângă hydrotheraphie complectă, băi de soare, de aer, de acid carbonic și electric, massage, electrizare, gimnastică suedă, dietetică individualizată etc.)

Prețuri moderate.

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scărbă dela ori ce beatură spirtuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beatură spirtuoasă. Sănătății nu-i stricacios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate capăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL

(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Glöckner József

Spălătorie chiemică și atelier de oo o vâpsit de haine. o o oo Seghedin, strada Iskola n-rul 27. Timișoara-cetate. str. Hunyadi 6.

Curățește și vopsește tot felul de haine pentru femei, bărbați și copii, oo o rolete și broderii. o o oo

Comande din provincie se efeptuesc punctual și prompt.

**Prăvălie artis-
tică pentru instru-
mente medicale,
optice și bandage.**

Deutsch Mihály

ARAD

Andrássy-tér, Kiss-palota.

Fiecare damă

știe că BORAXUL este de ani îndelungați cel mai perfect leac pentru îngrijirea feței și a mânilor. Pe baza acestor fapte și încercări adevărate mi-a succedat să fac din BORAX

**Crema borax și
Săpunul borax**

ce întrece ori ce cremă apă, unsoare și săpun făcută spre acest scop. — Afară de aceasta despre efectul bun al acestui leac minunat în scurt timp au primit mii și mii de epistoale de mulțumită și recunoștință. După folosirea unui borcan trece ori ce pată de pe față și dă o față curată.

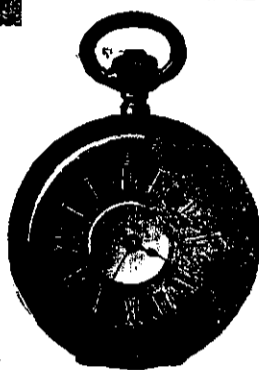
Prețul unui borcan de CREMA BORAX unguerească de toaletă 80 fleri.

Prețul unui bucată de SAPUN BORAX unguerească 80 fleri.

BORAX UNGURESC pentru toaletă se capătă cutia cu 15, 30 și 75 fleri.

Pregătitorul Mondlicht Bernát
farmacist cu diplomă.

Magazin principal „**RÁKÓCZY DROGERIA**“
BUDAPEST, József-körút 32/a.

CELE MAI BUNE OROLOAGE

cele mai solide și cele mai după modă **Juvelericeale** atât pe bani gata cât și

===== **ÎN RATE** =====

pe lângă chezașie de 10 ani și prețuri ieftine, oferă cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria:

Brauswetter János
orologier — Szeged.

Se trimite CATALOAGE cu 2000 chipuri în cinste și gratuit.

Correspondențele să se facă în cât se poate în limba maghiară, germană sau franceză.

Cel mai mare galoniar de mobile și podoabe femeiești din țară.

Fabrică de fireturi de mobile, galoane,

crepuri, crețuri, fireturi de perdele și draperii, ciucuri, tivituri de covoare, nasturi de plapomă, rose, rețele de pat, galoane și ciucuri pentru care funebre:

FRANKEL JAKAB
SZEGED

STABILIMENTUL DE INDUSTRIE: IPAR-UTCZA 1.

SERVICIU REPEDE, PROMT ȘI IEFTIN!

Boltă nouă

a lui

HALPERN MIKSA

(mai înainte la firma Carol Kopetkó iun.)

pentru modă de bărbați și dame, pânzături, Schiffon și tot felul de lipscării

Arad, Szabadság-tér 1.

S'a deschis la 1. August.

Plissierătura și guvelirea hainelor cu mașină, se primesc ori în ce lățime.

Prețuri ieftine!

Serviciu Prompt!